

Z A D O B R O P R A K S O

POT K SAMOSTOJNOSTI PO POŠKODBI GLAVE

Predstavili bova projekt Dnevi samostojnosti, ki sva ga izvedli v bivalni enoti Zarja, kjer živijo mladi po poškodbi glave. Potek in dobljene rezultate projekta sva obširneje opisali v skupni diplomski nalogi z naslovom *Pot k samostojnosti po poškodbi glave*.

Glavo si lahko poškoduje vsakdo, poškodbe pa so različne: od blagega udarca v glavo, ki ne prinaša posledic, do zelo hude poškodbe, ki poškodovancu in njegovi družini nepovratno spremeni življenje. Število poškodovanih narašča – v Sloveniji seže do okrog 3.500 letno – strokovnjaki pravijo, da gre za tiho epidemijo sodobnega časa, saj je to najpogostejši vzrok umrljivosti in invalidnosti mlade generacije. Največ poškodb glave se zgodi v populaciji med 15. in 25. letom.

Zavod Zarja je namenjen varstvu in rehabilitaciji oseb, ki so doživele (zvečine težko) poškodbo glave. Sestavljajo ga tri enote: dva dnevna centra in bivalna enota, ki je med drugim namenjena pripravi na samostojno življenje. Prav v bivalni enoti je, kot že rečeno, potekal projekt Dnevi samostojnosti, za izvedbo katerega smo se odločili, ker smo ugotovili, da so zadnje čase aktivno vlogo v bivalni enoti Zarja prevzeli delavci, stanovalci pa so postali zelo pasivni pri opravljanju vsakodnevni gospodinjstskih opravil in ciljev, ki so si jih zastavili v individualnih načrtih. Ker je namen življenja in dela v bivalni enoti priprava na samostojno življenje, smo se začeli spraševati, če temu namenu še sledimo.

Projekt Dnevi samostojnosti je potekal dva tedna, midve pa sva opazovali in zapisovali dogajanje v bivalni enoti teden dni pred projektom, med samim projektom in leto po projektu, ko sva nenapovedano prišli v bivalno enoto, da preveriva trenutno stanje glede samostojnosti stanovalcev. Se pravi, da sva opazovali od 12. februarja do 1. marca 2001 in od 7. do 10. januarja 2002 – vsak teden od ponedeljka do četrтка, tri do štiri ure na dan. Za statistično analizo in primerjavo dobljenih podatkov sva uporabili podatke prvega, tretjega

in četrtega tedna, saj rezultati drugega tedna zaradi velike vneme in zagnanosti za delo ne bi pokazali realnega odraza dogajanja tekom opazovanja.

Najin projekt je imel naslednje cilje:

- stanovalci naj bi spoznali, da je za njihovo samostojnejše življenje pomembno, da vedo, katera opravila morajo narediti; kolikor je v njihovih zmožnostih, tudi postorijo, v nasprotnem primeru pa se obrnejo na delavce;
- stanovalcem pokazati, da lahko kljub poškodbi oziroma oviranosti vsak posameznik prispeva del svojih sposobnosti, da »dnevi samostojnosti« resnično postanejo dnevi samostojnosti;
- povečati komunikacijo med stanovalci;
- s projektom opozoriti delavce, da stanovalcem, ki naj okrepijo samostojnost, ni vedno potrebna pomoč, saj morajo imeti prostor in čas za opravljanje vsakodnevnih opravil.

Rezultati najinega projekta so pokazali, da se je samoiniciativnost stanovalcev med Dnevi samostojnosti v primerjavi s tednom pred tem projektom dvignila. Stanovalci so večkrat kakor prej prosili sostanovalce za pomoč in so med seboj bolj sodelovali. Večkrat kakor pred projektom so za pomoč prosili tudi delavce. To prav tako kaže na dvig samoiniciativnosti pri stanovalcih. Delavci so v tretjem tednu opazovanja manj kakor prej opozarjali stanovalce na zadolžitve, vendar samoiniciativnost stanovalcev ni upadla toliko, kot sva pričakovali. V četrtem tednu opazovanja (po enem letu) je samoiniciativnost stanovalcev v primerjavi s prvima tednoma opazovanja zelo upadla, delavci pa so približno toliko kakor prej opominjali stanovalce na zadolžitve. Tudi pri delavcih je število zabeleženih samoiniciativnih dejanj v četrtem tednu opazovanja malce upadlo, kar kaže na splošen upad samoiniciativnosti v bivalni enoti.

Med trajanjem projekta sta bila vzdušje in motivacija tako stanovalcev kakor delavcev na visoki ravni. Zadovoljstvo s potekom projekta Dnevi samostojnosti je bilo veliko, čeprav je delovna

vnema stanovalcev proti koncu pričela pojemati. Po prenehanju projekta so si vsi stanovalci in delavci želeli, da bi se tak način dela ohranil.

Rezultati prvega dela opazovanja (1. in 3. teden opazovanja) dokazujejo, da lahko z dovolj spodbude in podpore motiviramo stanovalce, da pričnejo bolj skrbeti za osebne in skupnostne zadeve ter sodelovati med seboj. Ob zadostni spodbudi in podpori delavci zmorejo dati prostor in čas stanovalcem, da opravijo svoje zadolžitve, pa čeprav ti za to porabijo več truda in časa, kakor bi ju delavci. S tem stanovalci dobijo priložnost, da se naučijo novih spretnosti in veščin ter na ta način krepijo samostojnost. Ker nekateri stanovalci zmorejo manj kot drugi, jim je treba pustiti več časa, da opravijo zadolžitve in druga opravila. Mi smo jim ga ponudili, oni pa izkoristili, kar se vidi tudi iz rezultatov, ki so jih dosegli posamezniki in ki so prikazani v najini diplomski nalogi. Ko sva po enem letu ponovno izvedli štiridnevno opazovanje, da bi preverili trenutno raven samostojnosti stanovalcev, sva že med samim opazovanjem videli, da je stopnja samoiniciativnosti stanovalcev upadla ter da so delavci spet prevzeli pobudo za delo. Vzdušje v bivalni enoti je bilo drugačno kakor pred letom dni: Stanovalci so se veliko zadrževali v svojih sobah, več kakor prej je bilo posedanja pred televizorjem, stanovalci niso sodelovali pri pripravi obrokov, ampak so prišli v kuhinjo, sedli za mizo in čakali, da bodo postreženi. Delavci niso več tako kot pred letom dni sodelovali s stanovalci, niso jih npr. poklicali, ko so začeli pripravo večerje, skratka, niso jih vabili k skupnem opravljanju različnih opravil, ampak so skoraj vse postorili sami. Naj poudariva, da razen nočne delavke nihče od delavcev, ki so bili v četrtem tednu opazovanja na delu, ni bil udeležen v prvem delu opazovanja.

Če bi svoj eksperiment sklenili po prvem delu opazovanja in njegovih učinkov ne bi več preverjali, bi lahko trdili, da je bil dosežen velik uspeh, ker smo zvišali samoiniciativnost stanovalcev ter zmanjšali opominjanje delavcev, in lahko bi mislili, da se je tak način dela obdržal. Z opazovanjem po enoletnem premoru sva ugotovili, da vpliv Dnevov samostojnosti ni bil tako dolgotrajen, kakor sva pričakovali, ampak so bili rezultati še slabši kakor pred izvedbo eksperimenta. Kljub ugotovitvam drugega dela opazovanja trenutnega stanja v bivalni enoti nimava za neuspeh stanovalcev in delavcev na poti k večji samostojnosti, saj predvidevava, da je imelo več vzrokov:

- delavci premalo spodbujajo stanovalce
- delavci se prepogosto menjajo (zlasti fantje na služenju civilnega vojaškega roka)
- uvajanje novih delavcev v način dela v bivalni enoti je premalo organizirano
- premalo je individualnega dela s posameznim stanovalcem, ker so delavci preobremenjeni
- stanovalci hitro zapadejo v pasivnost
- tudi delavci prejemajo premalo spodbud za ohranitev načina dela, ki bi večal samostojnost stanovalcev.

Stanovalcem in delavcem bivalne enote Zarja bi morala biti po končanem eksperimentu ponujena možnost supervizije, kjer bi lahko evalvirali svoje delo, ocenili napredek ter se učili novih strategij za vzdrževanje pridobljene stopnje samostojnosti in za vzdrževanje novega načina dela, s čimer bi dosegli še večji napredek. Vsak izmed stanovalcev ne potrebuje enake vrste pomoči, zato bi morali opredeliti področja, na katerih posamezni stanovalec more in mora napredovati, ter delati v tej smeri. V ta namen bi morali omogočiti bolj individualno delo s stanovalci, hkrati pa bi se moral vsak posameznik naučiti tudi delovanja v skupini, saj naj bi bili tudi stanovalci drug drugemu vir opore in izmenjave izkušenj.

Teh možnosti leto po projektu Dnevi samostojnosti tako stanovalci kot tudi delavci niso imeli, zato je samoumevno, da sta se delo in življenje v bivalni enoti vrnila na stari tir. Način dela, ki teži k večji samostojnosti stanovalcev, je naporen, zato je vztrajanje pri njem težko tako za stanovalce kakor za delavce. Mogoče bi lahko v zadnjem letu medve delovali kot supervizorki. V prihodnosti bi morali za ponovno vzpostavitev in vzdrževanje načina dela, ki teži k večji samostojnosti stanovalcev (ti imajo že zaradi narave poškodbe nižjo motivacijo), v bivalni enoti izvesti več takih ali podobnih, še bolj izpolnjenih projektov, kot je bil najin, ki bi si sledili v krajših ali daljših časovnih intervalih.

Da bi lahko izvajali delo, ki omogoča uspešno pot k samostojnosti, morajo biti zagotovljeni še drugi pogoji. V bivalnih enotah, kjer živijo ljudje po poškodbi glave, mora biti zaposleno dovolj veliko delavcev, saj lahko posamezni stanovalec le tako dobi pomoč in spodbudo, ki ju potrebuje. Delavci morajo biti dovolj izobraženi in usposobljeni za delo z ljudmi po poškodbi glave, ki so na poti k večji samostojnosti. Meniva, da prepogosto menjavanje zaposlenih slabo vpliva na omenjeni način dela, saj je treba nekaj časa, da novi delavec

in stanovalci vzpostavijo stik. Po drugi strani pa je v takih skupinah vsak nov človek dobrodošla

sprememba, saj prinese novo energijo, svež veter in ideje.

Magdalena Žakelj, Darja Vidmar

NACIONALNA KULTURNIJA ŽAKELJ, STARIH LUDKOV ZA DARJA VIDMAR

PRESTAVLJATELJI ŽAKELJEV

Zaprudstvo za narodno prebujanje in gospodarski razvoj Slovenije je temeljno narodno splošno društvo. Ni deluje v pravnem in dejanskem razponu od leta 1893.

Predsednik upravnega sveta je mag. Alojzij Sitar. Za člana izvršnega odbora sta mag. Darja Vidmar in mag. Darja Vidmar. Za člana izvršnega odbora sta mag. Darja Vidmar in mag. Darja Vidmar.

Zastopnik za narodno prebujanje in gospodarski razvoj Slovenije je mag. Darja Vidmar. Za člana izvršnega odbora sta mag. Darja Vidmar in mag. Darja Vidmar. Za člana izvršnega odbora sta mag. Darja Vidmar in mag. Darja Vidmar.

Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

NEKATERI DOMENSKI VZROKI

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.

Prvi sklop slovenske ljudske kulture je nastal leta 1893 v domstvarstvu slovenskega narodnega društva. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar. Mag. Darja Vidmar je mag. Darja Vidmar.